

Skrze Marii k Ježíši

Mariánská spiritualita Božího služebníka Josefa Hloucha

P. Martin Weis

Nezapomeňte, že jediným zákonem, jediným paragrafem, podle kterého nás bude Bůh jednou soudit, je zákon a paragraf lásky. Tato slova vycházejí z hluboké mariánské úcty biskupa Josefa Hloucha, jehož diecézní proces blahorečení jeho nynější nástupce zahájil letos na Zelený čtvrtek.

K ořeny Hlouchovy mariánské úcty sahají do jeho dětství. Narodil se 26. března roku 1902 jako páté dítě v rodině drobného rolníka Jakuba Hloucha a Marie, rozené Ošmerové, v rodině požehnané celkem třinácti ratolestmi. Bohužel dětská úmrtnost byla tehdy velmi vysoká, a tak se stalo, že čtyři sourozenci záhy umírají. Nejednou Josef Hlouch vzpomínal na svého otce, který jej spolu s matkou vodil na mariánská poutní místa. Právě zde můžeme hledat živnou půdu, z níž postupně vzešla niterně prožívaná mariánská úcta Josefa Hloucha, kterou se vyznačoval jako kněz i později jako diecézní biskup. V časopise Rozséváč se v roce 1947 při příležitosti nástupu Josefa Hloucha do služby českobudějovického biskupa psalo, že tichý a zbožný Josef zdědil po otci podobu, po matce povahu a po obou zbožnost.

Sklenice vody žíznivému

Vztah k Panně Marii u Josefa Hloucha těsně souvisel s žitou blížeckou láskou. Jak později jako kněz a biskup v nejednom ze svých kázání připomínal, Maria nás svým životním příkladem volá k setkání a solidaritě s potřebnými: *Počala z Ducha svatého, ale hned v druhém desátku se modlíme: „Se kterým jsi, Panno, Alžbětu navštívila.“ Je na svatbě, kde je nouze, je na křížové cestě, kde ji Ježíš tolik potřebuje, je pod křížem, je s apoštoly ve večeřadle, aby svou modlitbou vyprosila tím větší dary Ducha svatého. S Bohem jít k bližnímu třebas týdny cesty, jít tam, kde můžeš radost způsobit – to cesta, na níž nás všechny svolává Maria. Vždyť náplň zákona jest láska, tím vyšší, čím více pomáhá člověku k dosažení cíle. Je krásné a Bůh odmění i každou sklenici vody, bližnímu podanou, ale tím více lásky druhému dáme, čím více mu pomůžeme, aby byl dobrým člověkem, aby spasil svou duši. Totéž apoštolátu, který chodí ve šlépějích dobrého Pastýře a každému dává z toho, čím nitro plno, dává z Boha. Není nic krásnějšího než naplnit život láskou, nedat nikomu leč lásku, kamkoliv vkročíme, všude dobře činit. „Lásky kdybych neměl, nic nejsem.“ Bez lásky vše vysychá, život jde nakřivo, těžko se žije. Vždyť každý bližní, toť srdce, které touží, abys mu něco dobrého vykonal, touží aspoň po špetce lásky. (Z nedávno nalezeného rukopisu nedatovaného kázání na Magnificat)*

Ohnivý kazatel

Josef Hlouch se po vzoru Panny Marie snažil vždy naplňovat toto přikázání lásky. Svědčí o tom i deník, který si psal jako malý student v tzv. chlapeckém semináři při arcibiskupském gymnáziu v Kroměříži. Prožívá tam těžká léta první světové války, všude panoval velký hlad. Když dostal z domu balíček s potravinami, dokázal se o ně rozdělil s ostatními chlapci ve svém pokoji, takže mu z celého pecnu chleba zbyl jen krajíc.

S Mariinou pokorou se učil přijímat cesty, na které Bůh lidi zve. Po studiích na arcibiskupském gymnáziu v Kroměříži se rozhodl pro kněžský seminář v Olomouci. Časopis Rozséváč ve svém pojednání o Josefu Hlouchovi z roku 1947 píše následující slova uznání: *V roce 1922 vstoupil – jediný z prvních kolegů – do semináře v Olomouci, kde na sebe upozornil kromě jmenovaných vlastností agilitou i dary řečnickými. Už v semináři se ukázal jako ohnivý kazatel. Typické pro theologa Hloucha bylo, že nevisel na ničem a na nikom, leč na Pánu Bohu zbožností eucharistickou a mariánskou.*

Na kněze byl Josef Hlouch vysvěcen 5. července 1926 olomouckým arcibiskupem Leopoldem Prečanem. Jako novokněz byl poslán do Spálova, ještě v září téhož roku do Kladek

Na začátku biskupského působení.

Snímky archiv postulantora

u Prostějova a v prosinci jako administrátor do Jesence. V září 1927 se stal kooperátorem v Branticích u Krnova, rok na to expositou v Olomouci-Hodolanech. V roce 1934 nastoupil jako asistent bohoslovecké fakulty v Olomouci a téhož roku 15. listopadu byl promován na doktora teologie. Brzy po své promoci se habilitoval v oboru pastorální teologie jako docent, ale uzavření všech vysokých škol 17. listopadu 1939 zabránilo jeho dalšímu působení na teologické fakultě.

Rádným profesorem bohoslovecké fakulty v Olomouci se stal 1. října 1945. V létě roku 1947 byl pak papežem Piem XII. jmenován českobudějovickým biskupem. Svého úřadu se Josef Hlouch ujal v neděli 7. září 1947 a neuvěřitelně brzy po svém nástupu do diecéze si získal srdce lidí. Jako biskup si vyvolil heslo „Skrze Marii k Ježíši“. Mariánská úcta tedy není podle Hloucha nějaké prázdné a „násládle matičkování“, přijmout Marii znamená přijmout i Ježíše. Jen ten jde opravdu k Marii, kdo chce dojít k Ježíši, poněvadž Maria, jak zdůrazňuje, je cesta a pilíř pro Boží chrám. Správná mariánská úcta je tedy přijetí mariánských ideálů za své. A klade si otázku, zda se Marii podaří naučit nás pravé lásce.

Maria se stala biskupu Hlouchovi dveřmi k Ježíšově evangeliu i posilou v jeho službě.

Biskupovy kříže

Duchovní život s Marií vede ale také pod kříž jejího Syna Ježíše Krista, což pro nového českobudějovického biskupa znamenalo, že byl komunistickým režimem internován v budově biskupské rezidence, izolován od okolí a posléze odstraněn z diecéze. Většinu let svého biskupského úřadu prožil jako pastýř, který se za svůj lid modlil a obětoval za něj své utrpení. Zejména v letech utrpení se stal skutečným velikánem, který nikdy nezradil své poslání vydávat svědectví o křesťanské víře. Opět musím připomenout dopis, ve kterém píše z internace svým blízkým, když mu nebylo dovoleno se s nimi setkat tváří v tvář:

„Kristus Pán pravil: Blahoslavení, kteří proti-venství trpí pro nespravedlnost. Prosím Vás, budte ujištěni, že jsem klidný. Pán Bůh je nekonečně dobrý. Připravoval mne na kříže těžší. Jedno mne tíží, a to, abyste se pro mne netrápili, nýbrž abyste věděli, že jsem v rukou Božích a všem chci plnit jen vůli Boží. Vždy si řekněte: S naším Josefem biskupem jest Pán Bůh. Ty Vaše modlitby a mše sv. za mne sloužené, dary to lásky Vaší a všech, to vše přinese své účinky. Prosím, odpusťte mi všechny starosti a útrapy, co jste pro mne vytrpěli. Můj nynější život jest jen modlitba, rozjímání a oběti. A přece mám důvěru v nesmírné Boží slitování, moc modliteb Vašich i našich rodičů a celé diecese těch tisícových vzácných duší přátel. Pán Bůh je dobrý, neopustí nás. Než mi bude dána možnost opět Vás všechny uvidět, opět jít na kazatelnu a k oltáři, je nutno se modlit a klanět se jeho sv. vůli. Svěřuji Vás Boží ochraně. Pozdravujte mé přátele, dobrodince a známé a zvláště ty, kteří se za mne modlí. Otec nebeský jim odplatí. Mám celou duši na paměti je všechny.“

Paragraf lásky

9. června 1968 nastoupil biskup Josef Hlouch opět do svého úřadu a dal se do horlivé práce. Navštěvoval i ty nejdlejší farnosti své diecéze, aby zde kázal, biřmoval, a především povzbuzoval lid k větší aktivitě v náboženském životě, a to v duchu křesťanské lásky. Jeden příklad za všechny: V neděli 14. července 1968 se konala v Klatovech slavná poutní mše svatá, které se podle svědectví pamětníků zúčastnily tisíce zástupy věřících. Po kázání a mši svaté se konal průvod přes klatovské náměstí s milostným

obrazem Panny Marie Klatovské. V závěrečné řeči jako jakési pozdravení poutníků na cestu domů biskup Josef Hlouch zdůraznil: *Nezapomeňte, že jediným zákonem, jediným paragrafem, podle kterého nás bude Bůh jednou soudit, je zákon a paragraf lásky!*

Za ruku s Marií

Biskup Hlouch ve svém nástupním pastýřském listu z roku 1947 napsal mimo jiné, že nejkrásnější srdce jsou ta, která se vyčerpala láskou. A musím zdůraznit, že právě v následném období dochází k naplnění těchto slov. Vždyť Josef Hlouch se do diecéze vrátil se značně podlomeným zdravím, na konci roku 1971 prodělal velmi silný infarkt, ale přesto přese všechno pracoval do posledních zbytků sil. Umírá nekravou mučednickou smrtí na srdeční selhání 10. června 1972 v důsledku těžkého a brutálně vedeného pohovoru s tehdejšími krajskými církevními tajemníkem.

O pár dní později zazní nad hrobem Josefa Hloucha následující slova JUDr. Karla Svobody, která vydávají nádherné svědectví o žité blížecké lásce v duchu Mariiny cesty k Alžbětě: „Jeho život byl jedinou velkou obětí pro nás, své diecézany. Ačkoliv sám těžce nemocen, byl vždy ochoten se pro nás v každé době obětovat, dát nám sebe celého, všechno nejlepší, co jeho ušlechtilá duše měla. Byl nám pastýřem dobrým, učitelem, rádcem, pomocníkem, utěшитelem, nositelem radosti a víry v dobrý, lepší život.“

A co si vzít z jeho živoucího odkazu pro dnešní dobu? Snad nejlépe by se hodila slova z jeho rozjímání na Magnificat: *Předpokladem je mít Boha a donést Boha. Copak chceš donést, nedoneseš-li Boha? Maria jen pozdravila a skrze její pozdrav bylo požehnáno dítě pod srdcem Alžbětiným (...). Co je na světě každý den slov. Co jich letí do lidských srdcí. Jak často jsou to slova vraždící, spiknutí proti pravdě, slova rozešťující národy, osnující nepřátelství, války a všechno zlé. Čím více bude celou tvou bytostí naplňovat Bůh, tím více tvá slova roznesou radost, posvěcení a požehnání. Má nebeská Matko, vezmi mne za ruku, ať jdu s tebou na tvých cestách. Amen.*

Autor je církevní historik a postulant beatifikačního procesu Josefa Hloucha